

– цивільно-військова координація під час організації повітряного руху на міжнародному рівні здійснюється в рамках діяльності координаційних груп, комісій і комітетів Міжнародної організації цивільної авіації, ЄС, Європейської організації з безпеки аеронавігації та НАТО (п. 40);

– цивільно-військова координація під час організації повітряного руху на міжвідомчому рівні здійснюється в рамках діяльності координаційної комісії з питань організації використання повітряного простору України та (або) координаційних (робочих) груп, утворених за рішенням відповідних державних органів (п. 41);

– цивільно-військова координація під час організації повітряного руху на оперативному рівні здійснюється у процесі взаємодії органів об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху (органів управління повітряним рухом) з органами управління (відомчими органами управління повітряним рухом) Збройних Сил, правоохоронних органів, органів виконавчої влади в межах їх повноважень, визначених законами (п. 42);

– цивільно-військова координація під час організації повітряного руху здійснюється між органами об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху у процесі забезпечення виконання завдань з організації використання повітряного простору, безпечного і регулярного повітряного руху (п. 43);

– цивільно-військова координація між органами об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху та іншими органами контролю за дотриманням порядку та правил використання повітряного простору повинна своєчасно забезпечувати оперативний обмін достовірною інформацією та координацію дій, пов'язаних з використанням повітряного простору (п. 44).

УДК 343 977(043.2)

Бухтіяров О.А., к.ю.н.,

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

Бухтіярова І.Г., к.ю.н.,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ОПЕРАТИВНО - РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна криміногенна ситуація в Україні – якісно новий феномен як за масштабами злочинних проявів, так і за ступенем їх руйнівного впливу на життєдіяльність суспільства, права і свободи громадян. За останні роки відбулася трансформація організованої злочинності в нашої країні, зросла кількість організованих злочинних формувань, які мають чітку ієрархічну

структуру, використовують новітні технічні засоби забезпечення протиправної діяльності, протидії оперативним органам поліції.

Одним із найдієвішим інструментом у боротьбі із злочинністю була і є оперативно-розшукова діяльність, яка довгий час регулювалась лише відомчими нормативно-правовими актами і мала закритий характер. Отримати легітимність оперативно-розшукова діяльність змогла 18 лютого 1992 року з прийняттям Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1], який чітко визначив обмежене коло суб'єктів, які мають право виступати від імені держави для здійснення оперативно-розшукової діяльності використовуючи відповідні сили, засоби, методи та форми [2].

Для охорони державного, громадського порядку і безпеки кожного громадянина і держави в цілому потрібні дієві заходи щодо отримання та фіксації інформації стосовно планування злочину або протиправної діяльності фізичних та юридичних осіб для припинення таких дій, а в деяких випадках для встановлення істини у вже вчинених протиправних діяннях, для збереження законності та порядку в державі, захисті від зазіхання на суверенітет з боку інших держав. Такими є методи оперативно-розшукової діяльності.

Для здійснення оперативно-розшукової діяльності визначені відповідні методи її реалізації. Метод є фундаментальною процедурою для вирішення основних завдань, покладених на визначених законом суб'єктів оперативно-розшукової діяльності для захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу, інформаційної безпеки України, життєво важливих інтересів держави, прав і свобод громадян від посягань з боку спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб, які становлять загрозу національній безпеці України; протидії розвідувальній, розвідувально-підбивній та іншій протиправній діяльності спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб, що створюють загрози національній безпеці України [3].

Для більш детального розуміння поняття методу доцільно звернутись до його тлумачення в загально-філософських джерелах. Так, слово «метод» в перекладі з давньогрецької означає шлях дослідження або пізнання [4]. Великий тлумачний словник української мови визначає: «метод- це систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити для виконання певної задачі, досягнення мети» [5, с. 1034]. У філософії ж метод (від грецьк. *methodos* – шлях, дослідження, простеження) – спосіб досягнення певної мети, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності [6].

Можемо зробити висновок, що методи оперативно-розшукової діяльності є прийоми і засоби завдяки яким вирішуються завдання

покладені на уповноважені оперативні підрозділи. Оперативно-розшукові методи виступають окремою категорією для реалізації практичної діяльності відповідних органів. Так до методів ОРД відносяться розвідувальне опитування, оперативна установка, візуальне спостереження, оперативний огляд, особистий пошук, зняття інформації з каналів зв'язку, агентурний метод. Кожний із методів має свій зміст, нормативно-правове регулювання, особливості тактики проведення, фіксації та закріплення отриманих даних, тощо [7].

Оперативно-розшукові методи є способом реалізації задач оперативно-розшукової діяльності. Методи оперативно-розшукової діяльності можуть бути визначені як сукупність пошукових заходів, що використовуються на засадах конфіденційності й конспіративності при проведенні оперативно-розшукових заходів або гласних слідчих (розшукових) дій для вирішення оперативно-тактичних завдань або завдань кримінального провадження. Але разом з тим вони пов'язані і схожі із заходами оперативно-розшукової діяльності, тому вважаємо доцільним привернути увагу науковців та практиків до розроблення і нормативного закріплення методів оперативно-розшукової діяльності.

Література

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303 (зі змінами та доповненнями від 17.09.2020).
2. Правові засади ОРД: конспект лекцій. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1130/10.1.pdf>
3. Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України: Указ Президента України від 4 бер. 2016 р. № 92/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
4. Кожелянко О.В. Щодо визначення понять методів та заходів контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності у системі забезпечення державної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. С. 211-215.
5. Великий тлумачний словник української мови (з додат., доповн. та CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
6. Философский энциклопедический словарь. Москва: ИНФРА-М, 1998. 576 с.
7. Методи ОРД. URL: <http://ord-irina.pp.ua/>